

תוקע בבית מדרשו²¹. בנו — ר' ישראל העליר עלה לארץ והתיישב בצפת, והוא אביו של רבי שמואל העליר המפורסם, רבה של צפת. רבי שמואל עצמו זכה בקטנותו להיות אצל ה"חווה". פעם שכח ה"חווה" קופסת הטבק שלו בביתו. מיהר הילד שמואל להביא את קופסת הטבק. משחזר ממילוי שליחותו, לחש לו ה"חווה" באזנו כעשרים מלים. שח רבי שמואל בזקנותו: בעשרים מלים אלה, גילה לי ה"חווה" את כל תולדות חיי — עד תומם. העובדא שעדיין איני מבין כמה מלים, מעידות כי נותרו לי עוד כמה שנות חיים...

6. רבי אברהם מליקיווא, אחיו של רבי משה אהרן אבד"ק קוטנא. אחרי פטירת ה"חווה" נסע אל רבי משה טיטלבוים מאוהל, בעל "ישמח משה"²².

7. רבי אברהם צבי ב"ר אלעזר פצנובסקי מפיטרי - קוב, נולד בשנת תקל"ז. מגדולי גאוני פולין. בן כ"ג, בשנת תק"ס, נבחר כרב בפילץ. בשנת תקע"ב נבחר כרב בפיטריקוב. בבקרו בלובלין, הכיר את ה"חווה" בזקנותו ודבק בו בהתלהבות. היה חתנו של רבי יהודה ליב ליפשיץ אב"ד אופוטשנה²³. נפטר בצעירותו, בן מ"ב, בשנת תקע"ט, בברסלוי והובא לקבורה בפיטריקוב ביום ז' אדר, ספרו "ברית אברהם" הוצא לאור ע"י אביו והקנה לו שם עולם.

8. רבי אברהם זאב וולף פרנקל אב"ד פשעווארסק ורישא. מחבר "משיב כהלכה" על שו"ע או"ח ויור"ד²⁴.

9. רבי אברהם מרדכי מפינטשוב, מתלמידיו של רבי אלימלך מליז'נסק ושל ה"חווה". חותנו של רבי יצחק אייזיק מקומרנא. ה"חווה" היה השדכן ובביתו נערכו התנאים²⁵. הערבים על התנאים היו רבי מרדכי ב"ר פנחס²⁶, רבי שמעון אודרברג, רבי קלונימוס מקראקא בעל "מאור ושמע"

21 "עדן ציון", ירושלים תשט"ז, ע' קי"ט; א"ז הלר: "השלמות ותיקונים למאמר מאורעות צפת", "סיני" כרך נ"ו ע' רע"א.

22 ר"י לוינשטיין, שם. 23 שם; "דגלנו" תרפ"ח, גליון ו"ז.

24 בהקדמת נכדו לספר. העירני הרב רח"א אלטר.

25 רבי אליעזר צבי מקומרנא בהקדמת "זוהר חי" לאביו, "עשר קדושות" ע' 86. ובעקבותיו א. א. זיס ב"שושלת הקדש" ב"ס"ס "שולחן הטהור" ע' 30.

26 אין זה בנו של ר"פ מקוריץ, כמו שקבע הרב ישר בספרו "בית קומרנא" ע' 39. רבי פנחס מקוריץ לא היה מוכתר בתואר "הרב הגאון המנוח" ומעיקרא דדינא — פירכא! לא היה לר"פ מקוריץ בן בשם רבי מרדכי. ואולי הוא מחותנו של ה"חווה", רבי מרדכי אב"ד קוריץ. כך כתבתי בהדפסה ראשונה של פרק זה ב"סיני" ואכן בהסכמותיו ל"נועם מגדים" ול"אור פני משה" הוא חותם מרדכי בהרבני פנחס. ב"נפלאות הרבי" ע' 116 כותב מנחם מנדל כהנא: ר' מרדכי מקרעמניץ אבל אביו לא שמו פנחס.

ורבי מאיר'ל מאפטא, בעל "אור לשמים"²⁷. מסופר כי בשעת קריאת שם החתן, אמר ה"חווה": "הא! עלי הכהן". איש לא הבין את פשר דבריו. רק ביום פטירתו של הקומרנאי שחל ביום פטירתו של עלי הכהן הובנה כוונת החווה²⁸.

הפינטשובי היה דל ואביון, ממש עד "פת לחם", אולם מעולם לא סיפר על כך ל"חווה". רק כשהגיעו "מים עד נפש" ובלחץ הרבנית סיפר את הדברים ל"חווה". תמה ה"חווה" על שלא סיפרו לו הדברים. השיב הפינטשובי: סבור הייתי שהרבי יודע ברוה"ק. אמר לו הרבי: כתוב: "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת והובא אל אהרן הכהן וראה הכהן את הנגע" — ויקרא י"ג ג' — בנגעי עצמו מספיקה ראיה בלבד. אולם בנגעי בתים יש לומר לכהן, כנגע נראה לי בבית... לא מספיקה ראיה, יש צורך לספר...²⁹.

9* רבי אברהם אביש אב"ד קונסקוואלה וראב"ד וורשה. חיבר הגהות על ספר העיטור. כשהיה אצל ה"חווה" ציוה ה"חווה" לשאול אותו את כל השאלות בהלכה³⁰. נפטר בערב פסח תקצ"ב.

10. רבי אברהם אלחנן מפלנטש, מחבר ס' "ברכת אברהם"^{30א}. נפ' בשנת תקצ"ה.

11. רבי אברהם יוזפא לרמן מקונסקווללה, אביו של האדמו"ר רבי אליהו מוויסקוט. מפורסם בקדושתו ולשמו נוסף התואר "השרף". חברם הטוב של רבי יששכר בער מרדושיץ ורבי יחזקאל מקוזמיר ויחד היו נוסעים אל ה"חווה". עליהם נהג ה"חווה" לומר, שהם בבחינת "והנה שלשה אנשים ניצבים". ישב בתענית ל"ה שנה³¹. בבואו אל הרבי לפני נשואיו, כיבדו הרבי מאד, כי היה קרובו והעניק לו מתנה את ה"תיקוני זהר"^{31א}.

12. רבי אברהם ברוך אב"ד ריגא, כיהן גם כאדמו"ר³².

13. רבי אברהם אב"ד ריוויץ, השאיר אחריו כ"י רבים, בהם הוא מביא את ה"חווה"³³.

27 התנאים נדפסו ב"נתיב מצוותיך", הוצאה שניה, פרעמישל תרמ"ד ובהוצאת ירושלים — תש"ז; ספר הבעש"ט, ע' ר"ה; "בית קומרנא, ע' 39.

28 שושלת הקדש ע' קכ"ב.

29 "פון אונזער אלטן אוצר" ויקרא לפסוק זה.

30 שארית ישראל עמ' 214.

30א אגרתו של ה"חווה" אליו נדפסה בדף הראשון של ספרו.

31 מאמרי עליו — בספר "הרבי מקוצק וששים גבוריו", ע' רע"ג. מקורו: נפלאות הס"ק, ע' 76.

31א "אהל הרבי" — "אור הנפלאות" ע' 33.

32 ר"י לוינשטיין שם. פרטים נוספים אינם ידועים לי.

33 שם, וכנ"ל.